

Оксана ВАШАК

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
ORCID: 0000-0002-7091-8242
e-mail: vashak1971.oa@gmail.com

НАЦІОНАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ГОЛОВНА УМОВА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті висвітлено проблему національно-патріотичного виховання дітей у закладах дошкільної освіти. Розкрито значення національних символів українського народу як важливого чинника формування національної свідомості та людської гідності. Проаналізовано наукові праці дослідників із зазначеної проблеми та нормативно-правові документи, що визначають мету та завдання національно-патріотичного виховання дітей на сучасному етапі.

Окреслено роль народної символіки у вихованні любові до Батьківщини, поваги до історії та національної ідентичності, а також засоби розвитку патріотичних почуттів у дітей. Обґрунтовано педагогічні умови ефективного використання національної символіки в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Встановлено, що систематичне ознайомлення з символами України сприяє становленню громадянської свідомості, ціннісного ставлення до держави та розвитку національної самосвідомості. Запропоновано практичні підходи до інтеграції національних символів у різні види діяльності дошкільників.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку, українські національні символи, форми роботи у закладах дошкільної освіти, відродження народної спадщини.

Постановка проблеми. Український народ завжди намагався виховувати гармонійно розвинену та національно свідому особистість. Формування високих загальнолюдських якостей, родинних цінностей, патріотизму було головною рушійною силою його саморозвитку і самовдосконалення. На сучасному етапі розвитку нашої держави важливо зберегти усю національну культурну спадщину українського народу для подальших поколінь. Тому особливої уваги набуває проблема національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку.

Упродовж багатьох століть існування українського народу, важливого значення набували національні символи, які стали невід'ємною частиною не

лише історії, а й сучасного життя. Вони є важливими чинниками формування та відродження національної свідомості, людської гідності й духовних цінностей. Сьогодні кожен є спадкоємцем і продовжувачем цих традицій, тому ознайомлення дітей із національними символами українського народу в освітньому просторі закладів дошкільної освіти є одним із пріоритетних завдань суспільства та держави.

В історичних наукових джерелах наголошено на тому, що саме українська національна символіка стала для нашого етносу тим оберегом, завдяки якому наш народ вижив і зберіг свою самобутність. На жаль сьогодні, під час війни, ще існує загроза втрати національної ідентичності, тому питання відродження народної спадщини постає особливо гостро. Саме від нас залежить її збереження, адже завдяки національним символам нас ідентифікують із державою Україна.

Нормативно-правовим підґрунтям національно-патріотичного виховання є низка державних документів, зокрема Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, Стратегія національно-патріотичного виховання, Стандарт дошкільної освіти та інші. У документах наголошено на важливості національної спрямованості освіти, її органічної єдності з народознавством, історією та традиціями, на збереженні та збагаченні культури українського народу (Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, 2022; Стратегія національно-патріотичного виховання, 2020; Стандарт дошкільної освіти, 2021).

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблему виховання національно-патріотичних почуттів і формування загальнолюдських цінностей висвітлено в педагогічній спадщині відомих українських педагогів-дослідників О. Вишневського (1996), О. Воропая (1993), С. Русової (1924) та ін.

У працях Б. Грінченка (2008), П. Куліша (2003), В. Скуратівського (1990), М. Стельмаховича (1997) та інших розкрито важливу роль народної педагогіки у вихованні національної самосвідомості дітей за допомогою таких засобів, як природа рідного краю, традиції, обряди й українські національні символи.

Сьогодні вчені Н. Лисенко (2011), Г. Лозко (2011), В. Мосіяшенко (2005) та ін. приділяють увагу питанню ознайомлення дітей дошкільного віку із спадщиною українського народу, зокрема з національними та державними символами.

Незважаючи на значний доробок науковців, ця проблема залишається недостатньо дослідженою. Наразі діти дошкільного віку не завжди мають змогу системно, відповідно до календарної обрядовості, отримувати знання про досвід попередніх поколінь, їхній взаємозв'язок, історію, культуру та традиції безпосередньо в закладі дошкільної освіти. Тому ми зосередили увагу на важливій ролі та значенні національних символів українського народу, а також на формах роботи, які доцільно використовувати педагогам в освітньому просторі.

Мета статті – розкрити значення національних символів українського народу та особливості організації освітнього середовища в закладах дошкільної освіти як важливої умови патріотичного виховання дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Свого часу, видатна українська діячка, розробниця Концепції національного виховання, громадська активістка С. Русова наголошувала на тому, що український дитячий садок «має бути весь пройнятий національним духом нашого народу, має закладатися так, як закладалася наша національна школа XVI ст., на цілком демократичному ґрунті, цей ґрунт – праця, невпинна праця, яку не покладаючи рук, робить наш народ, споконвіку годуючи своїм хлібом...» (Русова, 1924).

Видатний науковець О. Вишневський (1996), досліджуючи проблему національного виховання, виокремив три етапи процесу формування національної свідомості. Перший – етап раннього етнічно-територіального самоусвідомлення (етнізація). Автор вважав, що саме на цьому етапі закладається «коріння патріотизму».

Другий – етап національно-політичної свідомості. Він припадає на підлітковий вік і передбачає усвідомлення себе як частини нації серед інших народів. На цьому етапі, наголошував учений, відновлюється історична пам'ять, формується почуття національної гідності.

На третьому етапі відбувається громадянське самоусвідомлення, коли людина усвідомлює, що бути націоналістом – означає любити свою націю, а бути патріотом – любити свою Батьківщину. О. Вишневський підкреслював, що багатогранна діяльність громадянина концентрується навколо загальнонаціональних завдань і проблем національної свідомості, що стимулює самовіддану працю на користь Україні. Учений наголошував, що цілком доречно цей процес розглядати як становлення основ національної свідомості (Вишневський, 1996).

Формування національної свідомості та гідності у процесі патріотичного виховання є пріоритетним напрямом роботи сучасних закладів дошкільної освіти. На нашу думку, залучення дітей до системної народознавчої роботи – одна з головних умов формування громадянської свідомості та гідності, а також успішної реалізації мети і завдань національно-патріотичного виховання.

Головна мета національного виховання полягає у передачі дітям знань про свята, обряди, мову, історію українського народу. На цій основі важливо сформувані у майбутніх громадян України національну самосвідомість, моральність, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, а також розвивати індивідуальні здібності та особистісні якості.

Для досягнення мети національного виховання важливо створити відповідні педагогічні умови в закладі дошкільної освіти. Це дасть змогу сформувані в кожній дитині не лише риси громадянина та патріота, але й почуття гордості за свою землю та державу, прагнення примножувати культурно-історичні здобутки народу, а також знання і розуміння українських національних символів.

Завдання національно-патріотичного виховання розкриваються у кожній освітній лінії Базового компонента дошкільної освіти. Так, освітня лінія «Дитина в соціумі» передбачає формування у дітей уявлень про державу, народи, нації, суспільство, людство. Освітня лінія «Дитина у світі культури» передбачає залучення дітей до надбань національної культури нашого народу; шанування українських мистецьких традицій та творів українських митців; інтересу до українського декоративно-прикладного мистецтва. В освітній лінії «Гра дитини» передбачено ознайомлення з українськими народними іграшками та місцями їх виготовлення. Освітня лінія «Мовлення дитини» передбачає формування у дітей уявлень про українську мову як державну та ін. (БКДО, 2025). Вони становлять основу всебічного та гармонійного розвитку дітей.

Національна ідентичність формується на багатьох аспекта, зокрема символіка допомагає ідентифікувати себе як частину спільноти за національною приналежністю. Символи відображають прагнення нації, її цінності та історію. Для символу характерна багатозначність змісту, але в загальній національній свідомості його сенс має більш предметне визначення. Це дає можливість відчувати між поколінний зв'язок і відповідальність за майбутні покоління.

В основі національного символізму завжди лежали міфологія, природні явища та предмети побуту. Відповідно до традиційної класифікації українські символи поділяють на державні, релігійні, міфологічні та обрядові. Науковці наголошують, що саме вони утверджували глибину та самобутність наших пращурів, надавали значення всьому, що відбувалося в житті. Охоплюючи різні явища культури, символи набували універсальної форми вираження людського буття. Українські символи є унікальними тому, що вони збереглися такими, якими були тисячі років потому.

До категорії ботанічних символів належали верба, калина, жито, мальви, барвінок та інші. У наукових дослідженнях учені наголошують на тому, що рослинна символіка була притаманна всім народам, однак українська відрізнялася глибшим змістом.

Найпоширенішими рослинами для українців були барвінок, соняшник, верба та калина. Барвінок завжди був оберегом для дому, адже є вічнозеленою рослиною. Для кожної дівчини він символізував довге подружнє життя, тому його вплітали у весільний вінок. Верба символізувала прадерево життя, символ родочості, весни. Калина завжди була символом роду, плодючості та стійкості. Її плоди уособлювали кохання та вірність.

Якщо символи мають необмежену кількість трактувань і є доволі універсальними, то значення символу може трансформуватися внаслідок змін у суспільстві. Соняшник завжди символізував рідну землю, родинні зв'язки, вдячність та відданість. Після російського вторгнення на територію України, соняшник як символ набув додаткового значення.

Сьогодні ми можемо побачити рослинний орнамент, птахів та диво-квіти на килимах видатного майстра з містечка Решетилівка Олександра Бабенка. Саме вони прикрашають одну з кімнат ООН, посольства та музеї за межами

України. На його килимах переважають рослинні та тваринні орнаменти. Килимарством займалася вся родина видатного художника. Завдяки організаторам вони й сьогодні проводять майстер-класи з вишивки та килимарства як для дорослих, так і для дітей, що дуже сильно надихає. Окрім того, у музеї Вишивки проводяться постійні екскурсії про виникнення орнаментів та історію рідного краю. Це надзвичайна та унікальна можливість для педагогів та дітей відвідати такі екскурсії.

Етнографічні дослідження доводять, що орнаменти у будь-якій вишивці відображали стародавню символіку. Вона була пов'язана насамперед із різними уявленнями українців, зокрема про світобудову та природні символи. У кожному краї міг бути свій тип вишивки, а також домінування певного виду орнаменту чи колірної гами. Тобто у візерунках були закодовані глибші сенси, і кожен вишиванку потрібно розглядати та декодувати окремо, як наголошують науковці. Кожен із цих знаків мав свою енергетику, але, взаємодіючи між собою, вони створювали цілісну символічну картину. Дослідники семантики нараховують більш ніж сто знакових систем, які використовувалися в побудові геометричних візерунків.

Як бачимо, орнамент – складна система, яка компонувалася з різноманітних елементів, знаків або символів. Кожен орнамент відображав певні аспекти життя та буття, тому для нашого народу була притаманна багатозначність символів, і вони відрізнялися залежно від групи, у якій використовувалися.

У багатьох країнах існують національні костюми, важливим елементом яких є вишиті сорочки. Проте українські вишиті сорочки – як жіночі, так і чоловічі – завжди мали особливе сакральне значення. Окрім того, їхні орнаменти та пошиття могли суттєво відрізнятися відповідно до місцевості. Майстрині намагалися передати специфіку та символіку орнаментів різних куточків підкреслюючи унікальність своєї роботи. Вишиті сорочки завжди були важливим оберегом.

Ще одним народним символом України та національним оберегом є рушник. Усе життя українців було пов'язане з рушником. Саме на вишитому рушнику підносили хліб-сіль як знак гостинності. Відповідно до призначення рушників добирали тканину чи орнамент. Їхня цінність була настільки великою, що вони передавалися з покоління в покоління як спадок і пам'ять про свій рід. Тому, якщо хотіли підкреслити важливість роду, рушник виготовляли з доброї тканини та оздоблювали зображенням родинного деревця у вазоні. Дерево життя символізувало цілком конкретні уявлення, а саме – охорону та продовження родинного вогнища.

Відповідно до різних свят, зокрема Великдень чи Різдво, дівчата й жінки намагалися вишити символічні орнаменти. Кожна родина могла мати свої унікальні вишивки, що ще раз підкреслює неповторність і багате оздоблення виробів. Окрім того, були рушники, які використовувалися щоденно. Вони виготовлялися з грубого полотна і були дуже міцними. Деякі з них навіть збереглися до наших часів. Сучасним науковцям вдалося відшукати роботи майстринь XVIII-XIX ст. Це дійсно національні символи, з якими необхідно знайомити дітей уже з дошкільного віку у сім'ї, родині, дошкільному закладі.

Важливою національною ознакою є козацька символіка, яка пройшла значний історичний шлях і сьогодні активно використовується в емблемах різних підрозділів Збройних Сил України. Основою для емблем ЗСУ, ДСНС, Державної прикордонної служби України та Служби безпеки України став саме козацький хрест. Науковці наголошують на тому, що цей символ раніше зображували на прапорах, печатках та хоругвах різних козацьких утворень. Дослідження дають підстави стверджувати, що поширення символу пов'язують із вступом козаків до ордену християнських лицарів за гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. Головним прообразом символу вважають тамплієрський лапчастий хрест.

Зауважимо, що значна частина знань про національні символи та обереги впродовж історії нашої держави, нажаль, втрачалася. Навіть зараз, як наголошують науковці, спостерігаються численні трансформації у тлумаченні кожного символу. У цих матеріалах може бути закладена й національна ідея, яка допомагала пращурам виживати у складні періоди й нині об'єднує країну та народ. Тому такий багатий народознавчий матеріал необхідно використовувати у закладах дошкільної освіти у різних сферах життєдіяльності дошкільників. Завдяки цьому діти набувають знань про свою спадщину та усвідомлюють, що є її частиною.

За теорією О. Вишневського, досягнення дитиною своєї етнічної приналежності відбувається саме на першому етапі. Материнська мова, колискові пісні, бабусині казки з перших днів життя формують дитину, наголошує вчений. З роками вона долучається до народних свят і обрядів, процесу народної творчості, вчить народні пісні, знайомиться з національними символами (Вишневський, 1996).

На нашу думку, залучення дітей дошкільного віку до вивчення елементів різних орнаментів, кольористики під час занять з народознавства значно розширить їхні уявлення про українські національні символи. Важливим є дотримання принципу регіонального підходу, який дає можливість акцентувати увагу дітей на специфіці та особливостях народної вишивки саме їхнього краю. Знайомство дітей з майстринями є досить важливим аспектом роботи. Наразі існує велика кількість національних осередків, наповнених унікальними речами українців. Проведення інтегрованих занять, наприклад з математики та природи, дає змогу закріпити знання дітей про кількість, геометричні фігури, а також про назви листочків, квітів та іншої рослинної символіки, яка використовувалася нашими пращурами у вишивці.

Заняття з народознавства доцільно проводити у національних куточках або народознавчих музеях. Саме під час такої роботи, діти можуть набувати знання про різні традиційні та регіональні національні символи України.

Реалізуючи завдання національно-патріотичного виховання дітей та з метою популяризації українських народних традицій, обрядів, історії, мови та культури, науковцями розроблений проєкт «Моя країна – Україна», де представлений цикл анімаційних фільмів на освітніх платформах, а також відео-презентації або слайд-презентації з циклу «Національні символи України».

На нашу думку, завдяки сучасним технологіям педагоги мають можливість яскравіше та глибше передавати дошкільникам необхідний народознавчий матеріал, адже під час ознайомлення з історичними подіями та національними символами дітям інколи важко сприймати ту чи іншу інформацію. Саме презентації можуть містити цікаві для дітей завдання у формі комп'ютерних ігор: розв'язання квестів, логічних доріжок, відгадування персонажів за картинками-втулками та інше. Мультимедійні презентації доцільно розробляти до таких тем, як «Соняшник – національний символ України», «Рушничок моєї бабусі», «Вербові гілочки». Можна використовувати готові мультимедійні презентації, запропоновані інтернет-сайтами, однак доцільніше створювати авторські педагогічні розробки з урахуванням індивідуальних особливостей роботи в групі, наголошує Р. Мамаєва (Мамаєва, 2020).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Як бачимо, національно-патріотичне виховання дошкільників здійснюватиметься за умови дотримання української ідеї та чіткого визначення пріоритетності національного виховання в закладі дошкільної освіти. Якщо кожен вихователь усвідомлюватиме важливу роль передачі наступним поколінням народно-педагогічної спадщини, глибокого змісту національної символіки, мета та завдання національно-патріотичного виховання на сучасному етапі будуть досягнуті.

Перспективи подальших наукових розробок вбачаємо у вивченні та висвітленні проблеми цілеспрямованого та систематичного ознайомлення дітей дошкільного віку з національними символами українського народу, календарною обрядовістю в освітньому просторі закладів дошкільної освіти. У перспективі здійснити аналіз наукових праць про важливу роль родини у формуванні знань та уявлень у дітей про традиції, звичаї, обряди, а також виховання любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до державної та рідної мови, національних цінностей українського народу в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Базовий компонент дошкільної освіти України (2025). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>
- Кузнецов, Ю., Левчик, Н. (2008). Борис Грінченко. Вибрані твори у 2-х т. Т.1. (Класики української літератури). Київ: ІНТЕЛЕКТ-АРТ. 447с.
- Вишневський, О. (1996). Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси. Львів: Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г. Ващенко. 238 с.
- Воропай, О. (1993). Звичаї нашого народу: етнографічний нарис у 2-х т. Т. 1. Київ: Оберіг. 592 с.
- Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2022). URL: <http://www.kharkivosvita.net.ua/document/9164> (дата звернення 21.04.2026).
- Березівська, Л. (2003). Куліш Пантелеймон Олександрович (1819-1897): письменник, педагог, історик, етнограф, літературний критик, громадський діяч. *Маловідомі періоджерела української педагогіки* (друга половина XIX-XXст.). Хрестоматія. Київ: Наука. світ, С. 42.

Лисенко, Н. (2011). Етнопедагогіка дитинства. *Навчально-методичний посібник*. Київ: Видавничий Дім «Слово». 718 с.

Лозко, Г. (2011). Українське народознавство. Вид. 5-те. Тернопіль: Мандрівець. 512 с.

Мамаєва, Р. (2020). Національно-патріотична складова дошкільної освіти в умовах позашкілья. *Навчальний посібник*. Слов'янськ: Вид-во Б. Маторіна. 103 с.

Мосіяшенко, В. (2005). Українська етнопедагогіка. Суми: ВТД «Університетська книга». 174 с.

Скуратівський, В. (1990). Погостини: або дванадцять мандрівок у глибину. Київ: Веселка. 12 с.

Стельмахович, М. (1997). Українська народна педагогіка. Київ: ІЗМН. 232 с.

Стратегія національно-патріотичного виховання (2020). URL: <https://ndvoic.gov.ua/strategiya-nacionalnopatriotichnogo-vihovannya-na-20202025-roki-13-21-20-29-03-2024/> (дата звернення 23.04.2026).

Русова, С. (1924). Теорія і практика дошкільного виховання. Прага: Український громадський видавничий фонд. 123с.

REFERENCES

Bazovyi component doshkilnoi osvity Ukrainy [The Core Component of Preschool Education in Ukraine] (2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Kuznetsov, Yu., Levchuk, N. (2008). Borys Hrinchenko. Vybrani tvory u 2-kh t. T.1. (Klasyky ukrainskoi literatury) [Borys Hrinchenko. Selected Works in 2 Volumes. Vol. 1. (Classics of Ukrainian Literature)]. Kyiv: INTELEKT-ART. 447s. [in Ukrainian].

Vyshnevskiy, O. (1996). Suchasne ukrainske vykhovannya. Pedahohichni narysy [Modern Ukrainian Education: Pedagogical Essays]. Lviv: Lvivske oblasne pedahohichne tovarystvo im. H. Vashchenko. 238 s. [in Ukrainian].

Voropai, O. (1993). Zvychai nashoho narodu: etnografichni narys u 2-kh t [The Customs of Our People: An Ethnographic Essay in 2 Volumes]. T. 1. Kyiv: Oberih. 592 s. [in Ukrainian].

Kontsepsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannya v systemi osvity Ukrainy (2022) [The Concept of National-Patriotic Education in Ukraine's Education System]. URL: <http://www.kharkivosvita.net.ua/document/9164> (data zvernennia 21.04.2026). [in Ukrainian].

Berezivska, L. (2003). Kulish Panteleimon Oleksandrovych (1819-1897): pysmennyk, pedahoh, istoryk, etnograf, literaturnyikrytyk, hromadskiy diiach [Panteleimon Oleksandrovych Kulish (1819–1897): writer, educator, historian, ethnographer, literary critic, and public figure.]. *Malovidomi pershodzherela ukrainskoi pedahohiky (druha polovyna XX-XXI) [Little-known primary sources on Ukrainian pedagogy (second half of the 19th–20th centuries)]*. Khrestomatii. Kyiv: Nauk. svit, S. 42. [in Ukrainian].

Lysenko, N. (2011). Etnopedahohika dytynstva [Ethnopedagogy of Childhood]. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo». 718 s. [in Ukrainian].

Lozko, H. (2011). Ukrainske narodoznavstvo [Ukrainian Folklore Studies]. Vyd. 5-te. Ternopil: Mandrivets. 512 c. [in Ukrainian].

Mamaieva, R. (2020). Natsionalno-patriotychna skladova doshkilnoi osvity v umovakh pozashkillia [The National-Patriotic Component of Preschool Education in Extracurricular Settings]. Navchalnyi posibnyk. Sloviansk: Vyd-vo B. Matorina. 103 s. [in Ukrainian].

Mosiiashenko, V. (2005). Ukrainska etnopedahohika [Ukrainian Ethnopedagogy]. Sumy: VTD «Universytetskaknyha». 174 s. [in Ukrainian].

Skurativskiy, V. (1990). Pohostyny: abo dvanadtsiat mandrivok u hlybynu [Visiting: or Twelve Journeys into the Depths]. Kyiv: Veselka. 12 s. [in Ukrainian].

Stelmakhovych, M. (1997). Ukrainska narodna pedahohika [Ukrainian Folk Pedagogy]. Kyiv: IZMN. 232 s. [in Ukrainian].

Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia (2020) [Strategy for National and Patriotic Education]. URL: <https://ndvoic.gov.ua/strategiya-nacionalnopatriotichno-go-vihovannya-na-20202025-roki-13-21-20-29-03-2024/> (data zvernennia 23.04.2026). [in Ukrainian].

Rusova, S. (1924). Teoriia i praktyka doshkilnoho vykhovannia [Theory and Practice of Early Childhood Education]. Praha: Ukrainskyi hromadskyi vydavnychi fond. 123s. [in Ukrainian].

NATIONAL SYMBOLS OF THE UKRAINIAN PEOPLE AS A KEY CONDITION FOR PATRIOTIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Oksana Vashak

Candidate of Pedagogical Sciences,

Poltava V. H. Korolenko National Pedagogical University

Poltava, Ukraine

ORCID: 0000-0002-7091-8242

e-mail: vashak1971.oa@gmail.com

Abstract. The article addresses the issue of national-patriotic education of children in preschool educational institutions. It highlights the significance of the national symbols of the Ukrainian people as key factors in the revival of the nation, the development of national consciousness, and the affirmation of human dignity. The works of scholars who have studied this issue are analyzed, along with official documents that outline the goals and objectives of national-patriotic education at the present stage.

The role of folk symbols in fostering love for the Motherland, respect for history, and national identity is examined. The means of developing patriotic feelings in children are explored. The pedagogical conditions for the effective use of national symbols in the educational process of preschool institutions are substantiated. It is

determined that systematic familiarization with the symbols of Ukraine contributes to the formation of the foundations of civic consciousness, an emotional and value-based attitude toward the country, and the development of national self-awareness. Practical approaches to integrating national symbols into various types of preschool activities are proposed.

Keywords: national-patriotic education of preschool children; Ukrainian national symbols; forms of work in preschool educational institutions; revival of cultural heritage.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2026 р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 18.05.2026 р.

Стаття опублікована 15.06.2026 р.